Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

ปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

Causal Factors Basic of Entrepreneur impacting to Operation of Community Enterprises in the Upper North Eastern Region.

Received: *September 9, 2018*
Revised: *January 9, 2019*
Accepted: *January 16, 2019*

จักเรศ เมตตะธำรงค์ (Jakret Mettathamrong)*
จันทิมา พรหมเกษ (Chanthima Phromket)**
กนกกาญจน์ วิชาศิลป์ (Kanokkan Vichasilp)***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมในพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 3 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัด นครพนม หนองคาย และสกลนคร จำนวน 200 ราย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้โมเดลสมการโครงสร้างวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และค่าอิทธิพลในโมเดล ผลการวิจัยพบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล Chi-square=7.573, df=3, p=0.0557, CMIN/DF=2.524 RMSEA=0.60, CFI=0.988, TLI=0.921, SRMR=0.024 และ R^2=0.928 พบว่าปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการด้าน จำนวนสมาชิก ระดับการศึกษา อายุ จำนวนปีในการประกอบธุรกิจ รายได้ และจำนวนเงินลงทุนส่งผลกระทบทางตรงต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางอ้อมประกอบด้วย ระดับการศึกษา อายุ และจำนวนปีในการประกอบธุรกิจ

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ผู้ประกอบการ การดำเนินกิจการ วิสาหกิจชุมชน

* อาจารย์ ดร. คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
Dr., Faculty of Industry and Technology, Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus. , e-mail: kkai6688@gmail.com, 081-7939515

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
Assistant Professor Dr., Faculty of Industry and Technology, Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus., e-mail: Chanthimar@hotmail.com, 085-4600002

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสกลนคร
Assistant Professor Dr., Faculty of Industry and Technology, Rajamangala University of Technology Isan Sakonnakhon Campus. ,e-mail: Kvichasilp@gmail.com, 080-6184265

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the model of causal Factors Basis of Entrepreneur impacting to Operation of Community Enterprises in the Upper North Eastern Region. 2) to study direct and indirect impact to basic of entrepreneur impacting to Operation of Community Enterprises in the Upper North Eastern Region. The sample size was an entrepreneur in the upper north-eastern region 3 provinces which were Nakhon Phanom, Nong Khai and Sakhonnakhon amount 200 entrepreneurs. The research instrument was a questionnaire and used structural equation model to a fine relationship and influence value on a model. The results show that the model of causal Factors Basis of Entrepreneur impacting to Operation of Community Enterprises in the Upper North Eastern Region was congruent with empirical data. Chi-square=7.573, df=3, p=0.0557, CMIN/DF=2.524 RMSEA=0.60, CFI=0.988, TLI=0.921, SRMR=0.024 and R^2=0.928 the basic of an entrepreneur as a member, education, age, number of years in business, income and investment amount has direct impacting to operation of community enterprises in the Upper North Eastern Region. And the factor has indirect impacting on education, age, and number of years in business.

Keywords: Causal factor, entrepreneur, Operation, Community enterprise.

บทนำ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ต้องมีการบูรณาการทุกศาสตร์วิชานำมาประยุกต์ใช้กับธุรกิจให้เกิดการพัฒนา เกิดผลกำไรต่อธุรกิจ การศึกษาพื้นฐานของผู้ประกอบการจึงเป็นสิ่งสำคัญอันเป็นสาเหตุในการช่วยให้การดำเนินกิจการหรือดำเนินธุรกิจที่ดี พื้นฐานของผู้ประกอบการในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่มีอยู่ในสถานประกอบการ จำนวนปีในการประกอบธุรกิจ เงินลงทุนและรายได้ในกิจการ สิ่งที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นสาเหตุที่อาจมีผลต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนได้ ซึ่ง เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ (2550) กล่าวถึง ผู้ประกอบการมีบทบาทอันสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ การดำเนินกิจกรรมของผู้ประกอบการเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต ดังนั้นรัฐบาลควรให้ความสำคัญกับพื้นฐานของผู้ประกอบการ รวมทั้งต้องสร้างวัฒนธรรมหรือสังคมของผู้ประกอบการให้มีความแพร่หลาย และต้องสนับสนุนผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ๆ ให้มีความรู้และมีขีดความสามารถที่ดี ดังนั้นแล้วการมีพื้นฐานที่ดีของผู้ประกอบการจะเป็นตัวชี้วัดในการดำเนินกิจการ ซึ่งในทุกวันนี้การได้รับการศึกษาในระดับสูงหรือการฝึกอบรมแบบเข้มข้น การมีจำนวนสมาชิกที่เพียงพอ กิจการมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ เงินลงทุนและรายได้ มีส่วนช่วยให้วิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินการที่ดี สังเกตได้จากการสนับสนุนของภาครัฐ ที่คอยช่วยเหลือผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนอันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการประกอบกิจการของวิสาหกิจชุมชน และการให้ความรู้กับผู้ประกอบการโดยผ่านการฝึกอบรมจากความร่วมมือของภาครัฐ จะมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน

แนวทางในการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน จะต้องอาศัยพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ดี มีศักยภาพ มีเงินลงทุน มีระดับการศึกษาที่ดี และยังต้องมีประสบการณ์ในอันที่จะช่วยขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนไปในทิศทางที่ดี การดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่ง ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัญจร (2543: 43-49) กล่าวถึงวิสาหกิจชุมชน หมายถึงเป็นการทำมาหากิน หรือความร่วมมือกันเพื่อทำการค้า การผลิตระหว่างคนในชุมชนด้วยกัน มีการใช้เครือข่ายเชื่อมโยงกันระหว่างหมู่บ้านหรือชุมชนอื่นที่อยู่รอบข้าง เพื่อร่วมทำกิจกรรมหรือทำธุรกิจร่วมกัน โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน อันเป็นกระบวนการในการทำธุรกิจหรือสร้างธุรกิจที่มีความเกื้อกูลกัน หรือมีการแบ่งหน้าที่กันตามความต้องการ หรือแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสมของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ดังนั้นแล้ว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน เพราะพื้นฐานที่ดีของผู้ประกอบการจะนำไปสู่การดำเนินกิจการที่มีความยั่งยืนได้ การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้โมเดล และเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ทฤษฎี/แนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาพื้นฐานผู้ประกอบการ เป็นการศึกษาหาข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน พื้นฐานที่ดีของผู้ประกอบการมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนา หรือปรับตัวในการดำเนินธุรกิจได้ พื้นฐานของวิสาหกิจชุมชน และสังคมวิสาหกิจชุมชน โดยที่การทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนตามนิยามของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในวิสาหกิจชุน แสดงได้ใน 2 ขอบเขต ประกอบด้วย ภาพวาดกิจการที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการ และกฎระเบียบที่เลือกสรรในการประกอบกิจการ(Somerville and McElwee, 2011) ซึ่งสมาชิกภายในวิสาหกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้องค์กรเกิดการพัฒนาพื้นฐานผู้ประกอบการที่ดี สมาชิกต้องมีสมรรถนะและมีความเชี่ยวชาญในกิจการที่กำลังดำเนินการ ระดับการศึกษาก็ยังเป็นอีกหนึ่งพื้นฐานที่ผู้ประกอบการพึงมี อันเป็นส่วนที่ช่วยให้วิสาหกิจชุมชนอยู่รอดได้ ดังในกรณีของความร่วมมือกันในวิสาหกิจทางสังคมของกลุ่มสตรีในประเทศบังคลาเทศ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ร่วมมือกันเพื่อดำเนินการจัดตั้งโครงการ โดยโครงการนี้เป็นโครงการวิสาหกิจเริ่มต้น (Start up) ในกลุ่มผู้หญิงชาวบังคลาเทศซึ่งดำเนินการทางธุรกิจทางสังคม อันจะต้องมีระดับการศึกษาที่เพียงพอต่อการเอื้อประโยชน์ต่อการทำงาน รวมถึงต้องมีการฝึกอบรมให้มีทักษะที่เพิ่มมากขึ้น (Department of Trade and Industry, 2002: 37)

การดำเนินการธุรกิจเพื่อสังคม มีแนวทางในการดำเนินการที่หลากหลาย พื้นฐานของผู้ประกอบการในการดำเนินงานจะนำสู่ความสำเร็จได้จะต้องมีคุณลักษณะที่ประกอบด้วย: (1) ความมีอิสระภาพ และความมีอิสระในการซื้อขาย (2) ความเป็นผู้ประกอบการ มีนวัตกรรม พฤติกรรมที่นำมาซึ่งความเสี่ยง (3) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (4) การพุ่งเป้าไปที่ลูกค้าและชุมชน (5) การเข้าร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (6) มีประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (7) การส่งมอบสู่สังคม และมีการเงินและสภาพแวดล้อมที่ดี และสุดท้ายที่สำคัญ (8) มีการลงทุน และมีรายได้มาจากการขายสินค้าและการบริการ (Department of Trade and Industry, 2002: 16) นอกจากนี้แล้ว ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนยังมีอยู่ได้ต้องอาศัยการเงิน โดยเป้าหมายนี้มีความครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจการชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีความยั่งยืนต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการในช่วงเวลาที่ยาวนานกว่า 10 ปีขึ้นไป (Wallace, 2005) ซึ่งระยะเวลาในการดำเนินการของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องรับประกันได้ถึงความสำเร็จ หรือความยั่งยืนในการดำเนินกิจการ หากมีการดำเนินที่ยาวนานกว่า 10 ปีก็เป็นสิ่งชี้วัดได้ถึงความสำเร็จ หรือผลกำไรที่จะย้อนกลับคืนมาสู่บรรดาสมาชิก การนำพาธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ยังขึ้นอยู่กับผู้นำในการบริหารจัดการ แม้ว่ามีความหลากหลายของอายุก็ยังสามารถนำไปสู่มุมมองใหม่ ๆ รวมถึงความมีคุณค่าอย่างมีนัยสำคัญต่อองค์กร อันเป็นสิ่งที่มีความท้าทายอันน่าสนใจสำหรับความเป็นผู้นำ และความมีประสิทธิผลต่อการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน (Gursoy, et al., 2008)

วิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 3 จังหวัดได้แก่ นครพนม หนองคาย และสกลนคร ทั้ง 3 จังหวัดรวมกันมีประชากรทั้งสิ้น 3,421 ราย ซึ่งการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ต้องพิจารณาขนาดของตัวอย่างอันเป็นเงื่อนไขของการวิเคราะห์โมเดล โดยที่ขนาดของตัวอย่างควรเป็น 10-20 เท่าของตัวแปรที่สังเกตได้ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดขนาดของตัวอย่าง (Nunnally,1978: 411; Bentler and Chou, 1987: 91) การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต จำนวน 7 ตัวแปร ดังนั้นต้องมีขนาดตัวอย่างเท่ากับ 140 ตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ใช้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 200 ตัวอย่างอันเป็นการพิจารณาถึงความสอดคล้องตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์โมเดล ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วน เพื่อให้ได้ตัวแทนในแต่ละอำเภอ และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) กับเจ้าของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในแต่ละอำเภอ ทั้ง 3 จังหวัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยสร้างแบบสอบถามจากทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการนิยามศัพท์เฉพาะ โดยมีเนื้อหา 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการ เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยวัดทั้งหมด 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อคำถาม

3. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-Total Correlation) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.319-0.843 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.30 (Pallant, 2010) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.976 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 ถือได้ว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair, et al., 2006)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ ทางสถิติเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1 การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการและข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชน

4.2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของพื้นฐานผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์จะต้องมีค่าความสัมพันธ์ต่อกัน

4.3 นำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ผ่านคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณา มาดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรม Mplus7 โดยนำค่าดัชนีต่าง ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ ค่า χ^2-test ไม่มีนัยสำคัญ ($p<0.05$) (Diamantopoulos and Siguaw, 2000: 83) ค่า χ^2/df <2.00 มีความสอดคล้องกลมกลืนดี หากค่า χ^2/df อยู่ระหว่าง 2.00 – 5.00 มีความสอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ (Kaplan, 2000: 110; Diamantopoulos and Siguaw, 2000: 87) ค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)ตามคำแนะนำของ Schumaker and Lomax (2004) เสนอแนะดังนี้ 1) RMSEA $\leq$ 0.05 โมเดลมีความกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) 0.05< RMSEA $\leq$ 0.08 โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า CFI (Comparative Fit Index) $\geq$ 0.95 มีความสอดคล้องกลมกลืนดี (Diamantopoulos and Siguaw, 2000, p.87) ค่า TLI (Tucker-Lewis Index) $\geq$ 0.90 จะสรุปว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Schumaker and Lomax, 2004) และค่า SRMR (Standardized Root Mean Square Residual) < 0.05 จะสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopoulos and Siguaw, 2000: 87)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 200 คน โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 667.0 ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวนร้อยละ 44.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวนร้อยละ 32.5 มีจำนวนสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มากกว่า 8 คนขึ้นไปร้อยละ 73.0 ดำเนินกิจการมาแล้วมากกว่า 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 46.50 รายได้จากการประกอบกิจการเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 33.0 มีเงินลงทุนภายในกิจการส่วนใหญ่ต่ำกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 63.5 ระดับการดำเนินการของผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 โดยธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนมีการควบคุมทางการเงินมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.18 รองลงมาคือ มีการควบคุมทั้งรายรับ และรายจ่ายในกิจการ มีค่าเฉลี่ย 4.12 และลำดับสุดท้ายคือ ธุรกิจของมีการกำหนดราคาให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.06

การตรวจสอบปัญหาตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) กับภาวะร่วมหรือแปรปรวนซ้อนทับ (Collinearity) ซึ่งค่า Collinearity เป็นค่าที่สังเกตได้เมื่อสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่อกันที่ระดับ 1.0 หรือ -1.0 (Pedhazur, 1997) ในทางปฏิบัติจะเกิดปัญญา Collinearity ได้เมื่อสองตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูงถึง 0.95 หรือสูงกว่านั้น ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลค่า correlation ตามตารางที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.017 – 0.798 จึงไม่เกิดปัญหา Collinearity นอกจากนี้ผู้วิจัยพิจารณาจากค่า Tolerance ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 หากค่า Tolerance เข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรมีอิสระจากกัน แต่หากเข้าใกล้ 0 จะเกิดปัญหา Collinearity ค่า Tolerance = 0.10 คือค่าต่ำสุด (Tabachnick and Fidell, 2001) หรือค่า Tolerance จะต้องมากกว่า 0.20 ขึ้นไป (Mendard, 1995) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลค่า Tolerance อยู่ระหว่าง 0.555 – 0.798 จึงไม่เกิดปัญหา Collinearity อีกทั้งการพิจารณาค่าของ VIF (Variance Inflation Factor) โดยที่ค่า VIF ควรต่ำกว่า 10 จึงจะยอมรับได้ (Hair, et al., 1995) ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดปัญหาดังกล่าว ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่อกัน และสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

ตารางที่ 1 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

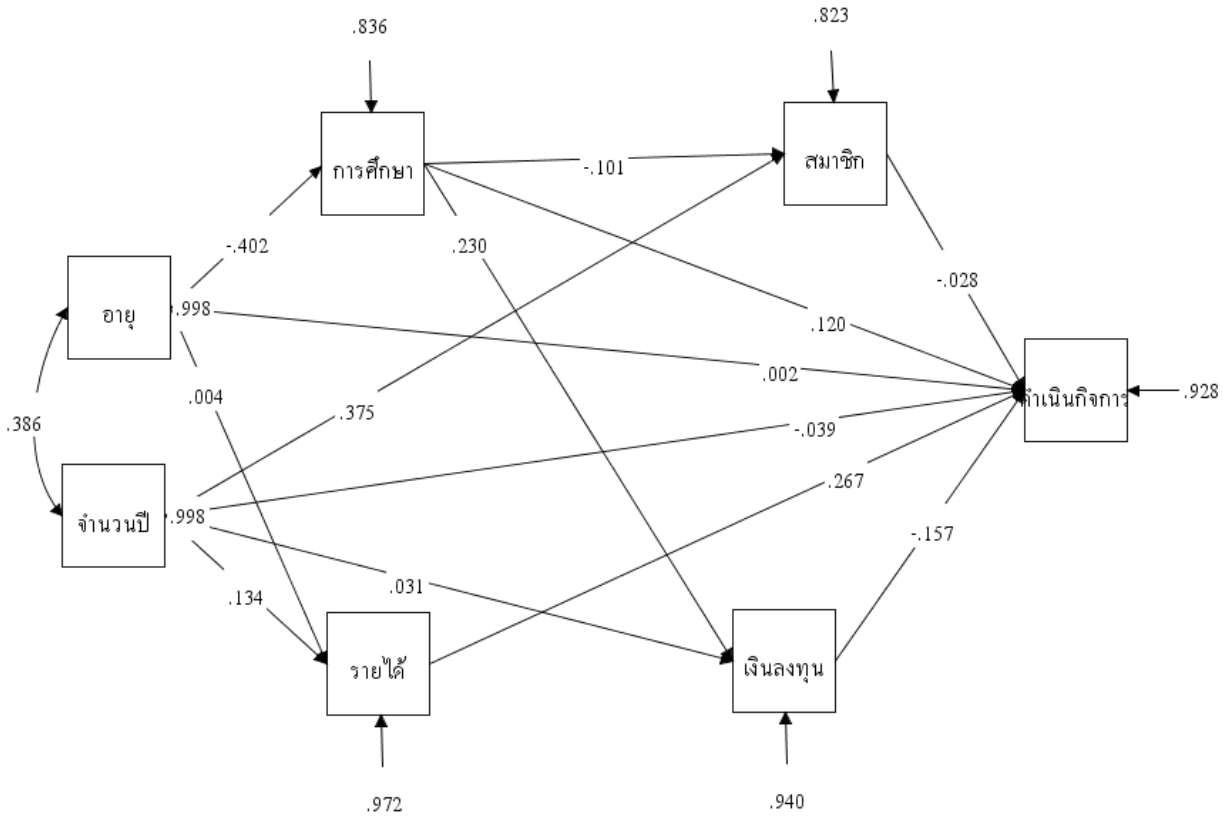
ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	Tolerance	VIF
1. อายุ	1.00	.402**	.378**	.017	.106	.190	.410	.715	1.331
2. ระดับการศึกษา		1.00	.315**	.220**	.134	.219**	.139*	.746	1.341
3. จำนวนสมาชิก			1.00	.401	.135	.407**	.045	.705	1.418
4. จำนวนปี				1.00	.527**	.193**	.107	.648	1.462
5. เงินลงทุน					1.00	.017	.196**	.704	1.421
6. รายได้						1.00	.044	.798	1.253
7.การดำเนินกิจการ							1.00	.555	1.803

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องตามทฤษฎีหรือไม่ โดยการประเมินความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม (Overall Model Fit Measure) และประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของ

ผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ตามภาพที่ 1) จากการทดสอบค่า ไคว์-สแควร์ (Chi-square) ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการทดสอบค่า p-value = 0.0557 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่า 0.05 ซึ่งจะต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า χ^2 /df =2.524 ผ่านเกณฑ์แสดงว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ ค่า RMSEA=0.60 ผ่านเกณฑ์แสดงว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า CFI=0.988 ผ่านเกณฑ์แสดงว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนดี ค่า TLI=0.921 ผ่านเกณฑ์แสดงว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และค่า SRMR=0.024 ผ่านเกณฑ์แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่พัฒนาขึ้น มีความกลมกลืน และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Chi-square=7.573, df=3, p=0.0557, CMIN/DF=2.524

RMSEA=0.60, CFI=0.988, TLI=0.921, SRMR=0.024

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ พบว่า สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการเชิงเส้น (ดังตารางที่ 2) สามารถเขียนอธิบายได้ดังนี้ ตัวแปรที่ส่งผลกระทบทางตรงต่อการดำเนินกิจการประกอบด้วย ตัวแปรสมาชิก การศึกษา อายุ จำนวนปีในการประกอบธุรกิจ รายได้ในกิจการ และจำนวนเงินลงทุน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการดำเนินกิจการ ประกอบด้วย ระดับการศึกษาที่ส่งผลกระทบทางอ้อมผ่านจำนวนสมาชิกและผ่านเงินลงทุน อายุส่งผลกระทบทางอ้อมผ่านทางระดับการศึกษาและรายได้ และสุดท้ายจำนวนปีในการดำเนินกิจการส่งผลกระทบทางอ้อมผ่านรายได้และจำนวนสมาชิก

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยเชิงสาเหตุพื้นฐานของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ตัวแปรผล	R^2	ความสัมพันธ์	ตัวแปรสาเหตุ					
			สมาชิก	การศึกษา	อายุ	จำนวนปี	รายได้	เงินลงทุน
การดำเนินกิจการ	0.928	DE	-0.028	0.101**	0.002	-0.039	0.267**	-0.157**
		IE	-	0.033**	0.041**	0.088**	-	-
		TE	-0.028	0.134**	0.043	-0.127	0.267**	-0.157**
สมาชิก	0.823	DE	-	-0.101**	-	0.375	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	-0.101**	-	0. 375	-	-
การศึกษา	0.836	DE	-	-	-0.402**	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	-	-0.402**	-	-	-
รายได้	0.972	DE	-	-	0.004	0.134**	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	-	0.004	0.134**	-	-
เงินลงทุน	0.940	DE	-	0.230**	-	0.031	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	0.230**	-	0.031	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 DE=อิทธิพลทางตรง IE=อิทธิพลทางอ้อม TE=อิทธิพลรวม

อภิปรายผล (หรือ)สรุปผล

การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นการศึกษาถึงปัจจัยอันเป็นสาเหตุของพื้นฐานของผู้ประกอบการประกอบด้วย จำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม ระดับการศึกษา อายุ จำนวนปีในการประกอบกิจการ รายได้ และเงินลงทุน ซึ่งปัจจัยที่กล่าวมานี้ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยที่อายุของผู้ประกอบการเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางตรงต่อการดำเนินกิจการ และส่งผลกระทบทางอ้อมผ่านระดับการศึกษา และรายได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Choi and Rainey (2010) กล่าวถึง เพศและอายุที่หลากหลาย รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ต่อผลการปฏิบัติการในองค์กร ความหลากหลายในกลุ่มอายุจะสะท้อนถึงความสัมพันธ์อันเป็นประโยชน์ที่ทรงคุณค่าในการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับ Dwyer and Azevedo (2016) กล่าวถึงความแตกต่างกันในแต่ละบริบทขององค์กร รวมถึงการประเมินในอนาคตเกี่ยวกับผลกระทบจากความหลากหลายในแต่ละช่วงอายุจะมีผลต่อการบริหารจัดการในแต่ละระดับทางการศึกษาด้วย สอดคล้องกับ Zetlin (1992) กล่าวถึงการบริหารจัดการกับคนรุ่นใหม่ ต้องมองถึงความมีคุณค่า เพราะช่องว่างของช่วงอายุจะมีผลต่อการดำเนินงาน รวมถึงแผนในการพัฒนาอาชีพ ซึ่งช่วงอายุที่แตกต่างกันจะมีผลต่อการทำงานและรายได้ นอกจากนี้แล้วอายุของผู้ประกอบการยังมีความสัมพันธ์ไปกับผลประกอบการด้วย (Martey, et al., 2013) และสอดคล้องกับ (Rantšo, 2015) กล่าวถึงช่วงอายุของผู้ประกอบการในฟาร์มจะมีความสัมพันธ์ไปกับความสามารถในการทำกำไร

การศึกษาปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการ ด้านระดับการศึกษาส่งผลกระทบทางตรงต่อการดำเนินกิจการ และส่งผลกระทบทางอ้อมต่อจำนวนสมาชิกและจำนวนเงินทุน หากผู้ประกอบการมีความรู้จะก่อเกิดการพัฒนาที่ดีสอดคล้องกับ (Kingdom of Lesotho, 1997) กล่าวถึง การฝึกอบรมจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การมีเทคนิคเฉพาะ นอกจากนี้แล้วระดับของการศึกษายังมีผลต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ดี สอดคล้องกับ (Rantšo, 2015) กล่าวถึง การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญควรที่จะพิจารณาในลำดับต้น โดยเฉพาะการนำนวัตกรรมและความสำเร็จของผู้ประกอบการในฟาร์มที่ได้จากการศึกษามาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ และมีระดับเงินลงทุนที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการด้านการลงทุน ก็เป็นปัจจัยสำคัญ ทุกกิจการจำเป็นที่จะต้องมีเงินลงทุนเริ่มแรก เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินต่อได้ สอดคล้องกับ Samuel and Heilbrunn (2001: 49) กล่าวถึง เทคโนโลยี ความรู้ การลงทุน โครงสร้าง สิ่งเหล่านี้แสดงถึงระดับของการนำนวัตกรรมมาปรับใช้ รวมถึงความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับ Berber et al. (2011) กล่าวถึงความมีประสิทธิผลทางการบริหารจัดการเป็นส่วนสำคัญ และผลกำไรจากการลงทุนเป็นบทสะท้อนในการบริหารจัดการอันเป็นมาตรฐานในการดำเนินงานที่ดี

ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการทางด้านจำนวนสมาชิก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินกิจการ จำนวนสมาชิกในองค์กรควรมีให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับ (Heilbrunn, 2008) กล่าวถึงผลลัพธ์ของโมเดลชี้วัดได้ถึงขนาดขององค์กร (จำนวนสมาชิก) ระดับอายุของสมาชิกในองค์กร และความคงอยู่ สิ่งที่กล่าวมานี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินกิจการ สอดคล้องกับ จักเรศ เมตตะธำรงค์ และคณะ (2560) กล่าวถึงการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ จะเป็นการรวมกลุ่มของบรรดาสมาชิกได้ทั้งกลุ่มการดำเนินงาน กลุ่มทางวัฒนธรรม

ที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการทางด้านจำนวนปีในการประกอบกิจการ หรืออาจกล่าวได้ว่าประสบการณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อการดำเนินกิจการ อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อรายได้และจำนวนสมาชิก ผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการมาอย่างยาวนาน จะสั่งสมความรู้ มีจำนวนสมาชิก และมีรายได้ที่มั่นคงอันเป็นผลดีต่อวิสาหกิจชุมชน ชุมชนจะได้มีความเข้มแข็ง สุดท้ายปัจจัยพื้นฐานของผู้ประกอบการด้านรายได้ มีอิทธิพลทางตรงต่อการดำเนินกิจการ รายได้เป็นหัวใจหลักของวิสาหกิจชุมชน การดำเนินกิจการทุกองค์กรต้องการรายได้เพื่อมาแบ่งปันต่อสมาชิกเพื่อให้เกิดการหมุนเวียนในการใช้จ่ายในกิจการ สอดคล้องกับ Amazaki and Kemuriyama (2015) กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการวางแผนการดำเนินกิจการ ซึ่งได้มีการศึกษาถึงตัวแปรต่าง ๆ ทางด้านประชากรศาสตร์ เช่น ระดับการศึกษา รายได้ของแต่ละบุคคล อันเป็นบทสะท้อนถึงการดำเนินงานที่มีความมั่นคงของวิสาหกิจชุมชน คือการมีรายได้ที่ดี นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับจันทนา พงศ์สิทธิกาญจนา (2558) กล่าวถึงการจัดการดำเนินการที่มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยการจัดการทางการผลิต การจัดการทางบัญชีมีผลต่อยุทธศาสตร์ของการอยู่ดีมีสุข รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาบรรดาสมาชิกในชุมชน ก็มีผลต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่ดีของชุมชน และสอดคล้องกับ สุนิษา กลิ่นขจร (2558) กล่าวถึง การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบรรดาสมาชิก การประชาสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่ม การบริหารกลุ่ม รวมถึงการส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมที่ดี มีผลดีต่อการดำเนินการภายในวิสาหกิจชุมชนซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกให้เกิดการพัฒนาที่ดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนารูปแบบให้ดียิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีอีกหลายปัจจัยที่ยังคงต้องทำการศึกษา

References

Amazaki, M., Kemuriyama, C., 2015. "Association of physical activity and socio-demographic factors among Japanese workers." **J. Regional Policy Stud** 4, 2: 39–48.

Bentler, P. M. and Chou, C. 1987. "Practical issues in structural modeling." **Sociological Methods and Research** 16: 78 – 117.

Berber, P., Brockett, P.L., Cooper, W.W., Golden, L.L., and Parker, B.R. 2011. "Efficiency in fundraising and distributions to cause-related social profit enterprises." **Socio-Economic Planning Sciences** 45, 1-9.

Choi, S., and Rainey, H. G. 2010. "Managing diversity in US Federal agencies: Effects of diversity and diversity management on employee perceptions of organizational performance." **Public Administration Review** 70,1: 109-121.

Department of Trade and Industry. 2002 . Social Enterprise: a strategy for success. [on-line]. Available: http: / / www. faf-gmbh. de/ www/ media/ socialenterpriseastrategy forsucess.pdf

Diamantopoulos, A. and Siguaw, A. D. 2000. *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. London: Sage Publications,.

Dwyer, R. J., and Azevedo, A. 2016. "Preparing leaders for the multi-generational workforce." **Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy** 10,3: 281-305.

Gursoy, D., Maier, T.A. and Chi, C.G. 2008. "Generational differences: an examination of work values and generational gaps in the hospitality workforce." **International Journal of Hospitality Management** 27, 3: 448-458.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. 2006. *Multivariate data analysis*. 6th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

Hair, J. F., Jr, Anderson, R. E., Tatham, R. L., and Black, W. C. 1995. *Multivariate Data Analysis*. 3rd ed. New York: Macmillan.

Heilbrunn, S. 2008. "Factors influencing entrepreneurial intensity in communities." **Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy** 2,1: 37-51.

Kaplan, D. 2000. *Structural equation modeling: Foundations and extensions Thousand oaks*. CA: Sage.

Kingdom of Lesotho 1997. *Sixth Five Year Development Plan* (1996/1997-1998/1999). Kingdom of Lesotho, Maseru.

Kluabmas, Y. (2007). "khwāmsamkhan khǭng kān pen phūprakǭpkān nai patčhuban" [The importance of being a entrepreneur today]. **FEU Academic Review** 1,2 (December 2007- May 2008): 45-51.

Martey, E., Annin, K., Attoh, C., Wiredu, A., Etiwire, P. and Al-Hassan, R. 2013. "Performance and constraints of small scale enterprises in the Accra metropolitan area of Ghana." **European Journal of Business and Management** 5, 4: 83-93.

Menard, S. 1995. *Applied Logistic Regression Analysis: Sage University Series on Quantitative Applications in the Social Sciences*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Mettathamrong, J., Phromket, C., and Rattanaphunt, C. (2017). "patčhai kān ruām klum phūa phatthanā ʻachīp khǭng chāobān nai čhangwat sakon nakhǭn" [Factors of aggregation for occupations group development in sakonnakhon of villagers]. **Journal of Behavioral Science for Development** 9,2: 140-158.

Nunnally, J. C. 1978. *Psychometric Theory*. New York: McGraw-Hill.

Pallant, J. 2010. *SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using IBM SPSS* 4th ed. Maidenhead: Open University: Press/McGraw-Hill.

Pedhazur, E. J. 1997. *Multiple regression in behavioral research*. South Melbourne: Wadsworth.

Pongsittkanchana, C. (2015). "nǣothāng kānčhatkān thī mī khunnaphāp khǭng wisāhakit chumchon phūa kān banlu yutthasāt dān kān yū dī mī suk nai čhangwat Nakhǭn Pathom" [The quality management approach to achieve the strategy on well-being in community enterprise of Nakhon Pathom]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University** 8,2 (May – August): 2039 – 2053.

Rantšo, T. A. 2015. "Factors affecting performance/ success of small-scale rural non-farm enterprises in Lesotho." **Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy** 10, 3: 226-248.

Samuel, Y. and Heilbrunn, S. 2001. "Entrepreneurship in the Kibbutz setting: towards a classification of new business ventures." **Journal of Rural Corporation** 29, 1: 47-62.

Schumacker, R. E., and Lomax, R. G. 2004. *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. Lawrence Erbaum Associate.

Slinkhachon, S. (2015). "kān̄phatthanā sakkayaphāp wisāhakit chumchon klum phalittaphan lūkprakhop samunphrai bān̄ khao nā nai tambon tonyūan ʻamphœ̄na phanom c̆hangwat surāt̄thān̄ī" [Small and Micro Community Enterprise Potential Development herbal products Ban Khaonanai Tonyuan Sub-District Amphoe Phanom Suratthani Province]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University** 8,2 (May – August): 2643 – 2655.

Somerville, P., and McElwee, G. 2011. Situating community enterprise: A theoretical exploration. **Entrepreneurship& Regional Development** 23: 317-330.

Tabachnick, B. G., and Fidell, L. S. 2001. *Using Multivariate Statistics* 4th ed. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Wallance, B. 2005. "Exploring the meaning(s) of sustainability for community-based social entrepreneurs." **Social Enterprise Journal** 1,1: 78-89.

Wattanasiritham, P., and Sangkhom, S. (2000). "samnuk Thai thī̄ phưng prāt̄thanā" [*Desirable Thai consciousness*]. Bangkok: Foundation for Thailand rural reconstruction movement under royal patronage.

Zetlin, M. (1992). "Young managers face a generation gap." **Management Review** 81,1:10-15.